



## Braterstwo i Jedność stają się Solidarnością?

RÓŻNE SPOJRZENIA NA BRATERSTWO W EUROPIE

EMINA BUŽINKIĆ, AKTYWISTA POLITYCZNA WSPÓŁPRACUJĄCA Z CENTRUM BADAŃ POKOJOWYCH (CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE).

Słowa *braterstwo* i *jedność* mają długą historię na obecnych terenach byłej Jugosławii. W okresie powojennym, za poprzedniej władzy, był to nie tylko slogan polityczny, ale także motyw przewodni życia społecznego i gospodarczego w państwie, które w latach 90. nagle przestało istnieć. Przez ostatnie (przynajmniej) dwadzieścia lat, które minęły od wyniszczającej wojny domowej, braterstwo i jedność kojarzyły się raczej negatywnie: słów tych używają jedynie niektóre środowiska lewicowe i przedstawiciele starszego pokolenia, wspierający jugosłowiański socjalizm.

Przemoc, która wybuchła na początku lat 90., związana była z bardzo silnym i zgubnym nacjonalizmem, którego skutki są powszechnie znane. Mimo to ruch braterstwa i jedności istniał nadal i był łączył między ludźmi żyjącymi obecnie w różnych krajach powstałych po podziale jednego państwa. Było to możliwe za sprawą ruchów antywojennych i silnej politycznej opozycji, która wciąż wzmacnia pluralizm obecnej rzeczywistości politycznej. To, co było znane jako braterstwo i jedność, przez ostatnie dwie dekady odnawia się w próbach budowania mostów i odbudowywania zaufania pomiędzy osobami o różnym pochodzeniu i wyznaniu, które łączy życie we wspólnej, pojugosłowiańskiej przestrzeni. Najbardziej wyrazistym przykładem tego zjawiska była Kampania Antywojenna z Chorwacji, która powstała jako ruch społeczny i niehierarchiczna sieć współpracy na początku wojny, by przeciwdziałać przemocy i bronić praw człowieka. Kampania Antywojenna dała początek wielu organizacjom pokojowym działającym na rzecz praw człowieka i edukacji *tworząc podwaliny długoterminowego wpływu społecznego*.

Wiele lat później, w obliczu dużych nierówności społecznych i innych głębokich skutków wojny (gospodarczych, kulturalnych i środowiskowych), pojawiła się idea solidarności. Braterstwo i równość stopniowo przybierały kształt solidarnego wsparcia osób nieuprzywilejowanych i marginalizowanych, a działo się to w atmosferze wzajemnej pomocy, wsparcia i współpracy. Liczba programów edukacyjnych oraz przedsięwzięć i działań społecznych pokazuje, jak wiele wyrosło z idei wspólnego dobra. Najnowsze przykłady tej solidarności można było obserwować podczas przybycia uchodźców do Chorwacji w 2015 roku (a wcześniej do krajów byłej Jugosławii), kiedy to zorganizowana ad hoc Inicjatywa *Witajcie!* sprzeciwiła się politycznemu dyskursowi, budującemu klimat zagrożenia pod hasłem *kryzys uchodźczy*. Inicjatywa ta zmobilizowała setki obywateli i obywaterek, zapewniając pomoc, wsparcie prawne i ludzkie ciepło tym, którzy zostali zmuszeni do ucieczki z domu z tego samego powodu, z którego wcześniej mieszkańcy terenów byłej Jugosławii uciekali, gdy braterstwu i jedności groziły nowe idee polityczne.